EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2018 11 21
COM(2018) 755 final

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

2017 m. struktūrinių reformų rėmimo programos įgyvendinimo stebėsenos ataskaita

{SWD(2018) 465 final}

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

2017 m. struktūrinių reformų rėmimo programos įgyvendinimo stebėsenos ataskaita

ĮVADAS

Nuo 2017 m. Europos Komisija administruoja specialią **Struktūrinių reformų rėmimo programą** (SRRP), kurios pradinis biudžetas yra 142,8 mln. EUR[1] (jis padidėjo iki 222,8 mln. EUR, iš dalies pakeitus Reglamentą (ES) 2017/825[2]) ir kurios tikslas – padėti valstybėms narėms rengti ir įgyvendinti institucines, administracines ir augimą skatinančias reformas.

Struktūrinės reformos dėl savo pobūdžio yra **sudėtingi procesai,** kurių rengimas ir įgyvendinimas reikalauja išsamios labai specializuotų žinių ir įgūdžių grandinės. Kai kuriose valstybėse narėse gebėjimas inicijuoti ir įgyvendinti struktūrines reformas dažnai yra nepakankamas, kad būtų galima išspręsti administracines, ekonomines ir socialines problemas, su kuriomis susiduriama vykdant tokias reformas.

Todėl struktūrinių reformų rėmimo programos tikslas – padėti valstybėms narėms **spręsti šias problemas** ir **stiprinti jų gebėjimus** rengti ir įgyvendinti institucines, administracines ir augimą skatinančias reformas, taip padedant stiprinti institucijas, valdymo procesus, viešojo administravimo institucijas, taip pat gerinti ekonomikos ir socialinių sektorių veiklos rezultatus ir atsparumą. Siekiama didinti sanglaudą, konkurencingumą, produktyvumą, tvarų augimą, darbo vietų kūrimą ir investicijas.

PROGRAMOS ĮGYVENDINIMAS 2017 M.

2017 m. buvo pirmieji veiklos vykdymo pagal SRRP metai. Jau pirmajame programos etape **paklausa iš valstybių narių gerokai viršijo turimą biudžetą**. 16 valstybių narių pateikė 271 paramos prašymą, kurių bendra suma beveik 4 kartus viršijo turimą 2017 m. metinį SRRP biudžetą, siekusį 22,5 mln. EUR.

Siekdama atrinkti valstybių narių prašymus dėl finansavimo pagal SRRP 2017 m., Komisija **įvertino prašymus pagal SRRP reglamente nustatytus principus ir kriterijus**. Finansuoti buvo atrinkti **159 prašymai iš 16 valstybių narių**.

[1] 2017 m. gegužės 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2017/825 dėl 2017–2020 m. struktūrinių reformų rėmimo programos sudarymo, kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 1303/2013 ir (ES) Nr. 1305/2013 (SRRP reglamentas).

[2] 2017 m. gruodžio 6 d. Komisija pasiūlė iš dalies pakeisti SRRP reglamentą – programos biudžetą padidinti 80 mln. EUR ir prie tikslų, kuriems suteikiami programos įnašai, pridurti paramą narystei euro zonoje. 2018 m. spalio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2018/1671, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2017/825 siekiant padidinti struktūrinių reformų rėmimo programos finansinį paketą ir pritaikyti jo bendrąjį tikslą, įsigaliojo 2018 m. lapkričio 13 d.

Atrinktų prašymų pasiskirstymas pagal pagrindines politikos sritis buvo toks:

- 29 % – darbo rinkos, švietimo, sveikatos ir socialinės politikos srityje;
- 28 % – augimo ir verslo aplinkos srityje;
- 18 % – pajamų administravimo ir viešųjų finansų valdymo srityje;
- 16 % buvo susiję su finansinėmis paslaugomis ir galimybe gauti finansavimą ir
- 9 % susiję su valdymu ir viešuoju administravimu.

Vadovaujantis patikimo finansų valdymo principu, finansavimo prioritetas buvo teikiamas prašymams, pagal kuriuos galima **greitai teikti paramą ir greitai įgyvendinti reformas vietoje**, taip pat prašymams, kuriais siekiama **nustatytų tikslų vietos lygmeniu numatant gerus rezultatus**.

Beveik **90 % prašymų, kurie buvo atrinkti finansuoti 2017 m., yra tiesiogiai susiję su ES strateginiais prioritetais.**

Atrinktų prašymų pasiskirstymas pagal atitinkamas aplinkybes, kuriomis jie gali būti pateikti pagal SRRP reglamentą (7 straipsnio 3 dalis), buvo toks:

- 51 % atrinktų prašymų buvo susiję su reformų įgyvendinimu atsižvelgiant į Europos semestro procese pabrėžtus uždavinius (konkrečiai šaliai skirtos rekomendacijos, šalių ataskaitos);
- 27 % atrinktų prašymų buvo susiję su Sąjungos strateginių prioritetų (kapitalo rinkų sąjungos, energetikos sąjungos, klimato politika ir kt.) įgyvendinimu;
- 7 % atrinktų prašymų buvo susiję su Sąjungos teisės įgyvendinimu ir
- 4 % atrinktų prašymų buvo susiję su ES ekonominio koregavimo programų įgyvendinimu.

Nors ši ataskaita neapima tikrojo paramos priemonių poveikio vertinimo, galima teigti, kad praėjus 14 mėnesių nuo finansuoti atrinktų paramos priemonių įgyvendinimo pradžios programa jau **pradėjo teikti numatytus rezultatus** – tai pasakytina apie strateginius ir teisinius patarimus, tyrimus, mokymus, praktinius seminarus, rekomendacijas, veiksmų planus ir kt.

2018 m. spalio 31 d. 12 % reformų rėmimo projektų jau buvo įgyvendinti (užbaigti), 82 % buvo pradėti įgyvendinti vietoje ir 6 % buvo rengiami.

Didžiausia **paramos priemonių, kurios buvo įgyvendinamos 2017 m.**, dalimi siekiama:

- gerinti nacionalinių pajamų administravimo institucijų veiklą (11 %);
- skatinti nacionalinių ir tarpvalstybinių kapitalo rinkų plėtrą (9 %);
- užtikrinti, kad sveikatos priežiūros sistemos taptų prieinamesnės, veiksmingesnės ir atsparesnės (9 %);
- reformuoti energetikos sistemas, įskaitant perėjimą prie mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomikos, energijos vartojimo efektyvumo ir atsinaujinančiosios energijos skatinimą (6 %);
- tobulinti švietimo ir mokymo sistemas (5 %) ir
- didinti viešojo sektoriaus veiksmingumą ir efektyvumą (5 %).

SU PROGRAMOS TIKSLAIS SUSIJUSI PAŽANGA

Programa taip pat tinkamai įgyvendinama jos bendro tikslo požiūriu[3]. Paramos priemonės įgyvendinamos tose politikos srityse, kuriose numatytos institucinės, administracinės ir (arba) struktūrinės reformos ir (arba) valstybės narės jas turėtų įgyvendinti, taip pat dėl suteiktos paramos. Visų pirma visos paramos priemonės, atrinktos pagal 2017 m. SRRP, padeda įgyvendinti **institucines, administracines ir struktūrines reformas**, kurias valstybės narės vykdo **įvairiuose ekonomikos ir socialiniuose sektoriuose** ir kurios yra įgyvendinamos **reaguojant į ekonominius ir socialinius iššūkius.**

Apskritai pirmieji SRRP įgyvendinimo metai rodo, kad SRRP valstybių narių nacionalinėms valdžios institucijoms gali **labai padėti nustatyti ir pašalinti tam tikrus struktūrinius trūkumus**, trukdančius rengti ir įgyvendinti reformas. Pavyzdžiui, programa padėjo peržiūrėti dabartines teisėkūros procedūras, nustatyti trūkumus ir teikti rekomendacijas dėl patobulinimų. Be to, paaiškėjo, kad programa taip pat labai padeda stiprinti valstybių narių gebėjimus nustatyti efektyvesnius procesus ir metodikas (gerinti sveikatos priežiūros sistemos efektyvumą) ir (arba) daryti pažangą siekiant veiksmingesnio žmogiškųjų išteklių valdymo (skirtingų valstybių narių teisėjų keitimasis patirtimi, su prašančiąja valstybe nare dalijantis savo nacionaline patirtimi).

2017 m. SRRP atrinktais veiksmais siekiama užtikrinti Europos pridėtinę vertę, be kita ko, užtikrinant **papildomumą ir sąveiką su kitomis programomis** ir nacionaliniu, Sąjungos ir tarptautiniu lygmeniu įgyvendinama politika ir (arba) prisidedant prie paramos gavėjų valstybių narių ir Komisijos **tarpusavio pasitikėjimo ir bendradarbiavimo skatinimo**. Be to, veiksmais taip pat siekiama sudaryti sąlygas kurti ir įgyvendinti sprendimus, kuriais ne tik sprendžiamos nacionalinės problemos, bet ir daromas teigiamas poveikis **tarpvalstybiniams ar Sąjungos masto uždaviniams.** Pavyzdžiui, galima išskirti šias paramos priemones:

- parama priemonėms, kuriomis stiprinamas **regioninių kapitalo rinkų** vystymas ir sudaromos palankesnės sąlygos visos regioninės obligacijų sistemos diegimui;
- remiamas **sveikatos priežiūros sistemų** veikimo vertinimas lygiagrečiai dviejose šalyse, pasinaudojant ES lygmens tarpusavio mokymusi ir bendradarbiavimu, taip pat remiantis vienos valstybės narės patirtimi, siekiant padėti pritaikyti paramą kitai;
- abipusio pasitikėjimo stiprinimas sudarant sąlygas **nacionalinės ministerijos energetikos institucijos ir kitos administracijos ekspertų mainams** siekiant geriau suprasti, vertinti energijos nepriteklių ir su juo kovoti arba
- sąlygų kelioms šalims keistis geriausia patirtimi, susijusia su **įvairių pensijų sistemų įdiegimu,** sudarymas.

Kadangi siekiant **nustatyti ir nukreipti gerąją patirtį** daugeliu atvejų Komisija yra palankesnėje padėtyje nei bet kuri atskira valstybė narė, paramą valstybėms narėms sudarė arba papildė valstybių narių ir tarptautinių organizacijų gerosios patirties mainai. Tai taip pat padėjo užtikrinti **didesnį efektyvumą**, nes vienoje valstybėje narėje pasiektus teigiamus rezultatus dažnai galima pritaikyti kitoje valstybėje narėje.

[3] Paramos priemonių rezultatus gali veikti kai kurie išorės veiksniai ir esama rizikos, kad galiausiai norimų reformų įgyvendinti nepavyks. Todėl pagal šią programą užtikrinamų paramos priemonių priežastinį ryšį su bendru tikslu reikia vertinti kiekvienu atveju atskirai ir atsižvelgiant į jas veikiančius išorės veiksnius.

IŠVADA

Apskritai pirmieji SRRP įgyvendinimo metai rodo, kad programa gali **labai prisidėti prie valstybių narių nacionalinių valdžios institucijų nuolatinių pastangų nustatyti ir įveikti tam tikrus struktūrinius trūkumus** ir kliūtis, kylančias rengiant reformas arba jas įgyvendinant ir nustatant reformų prioritetus. Be to, programa iki šiol pasirodė esanti svarbi priemonė didinant valstybių narių gebėjimą nustatyti efektyvesnius procesus ir metodikas ir (arba) daryti pažangą siekiant veiksmingesnio žmogiškųjų išteklių valdymo.

Tačiau, nors paramos veiksmų rezultatai yra susiję su konkrečiais projektais, veiksmingi tolesni veiksmai įgyvendinant konkrečias reformas išlieka **paramą gaunančios valstybės narės prerogatyva**.

Komisija ateinančiais metais toliau stebės paramos priemonių panaudojimą, taip pat institucinių, administracinių ir augimą skatinančių reformų vykdymą (programos tikslo įgyvendinimas).